

EDUCATION SCIENCES

Received: November 2008

Accepted: June 2009

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2009 www.newwsa.com

Ersin Şahin

Münire Erden

Yildiz Technical University

ersinsahin72@yahoo.com

Istanbul-Turkiye

ÖZYÖNETİMLİ ÖĞRENMEYE HAZIRBULUNUŞLUK ÖLÇEĞİ'NİN (ÖYÖHÖ) GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Fisher ve Diğerleri (2001) tarafından geliştirilen Özyönetimli Öğrenmeye Hazırbulunuşluk Ölçeği (Self-Directed Learning Readiness Scale/SDLRS)'nin Türkçe formunun dil eşdeğerliğinin, geçerliğinin ve güvenilirliğinin incelenerek Türkiye koşullarına uyarlanmasıdır. Özyönetim, öğrenme isteği ve özkontrol becerileri olmak üzere üç faktörlü bir yapıdan oluşan özgün ölçeğin yapısıyla bu araştırmadan elde edilen bulgular karşılaştırıldığında üç faktördeki maddelerin tam olarak örtüştüğü gözlenmiştir. Cronbach alfa değerleri özyönetim alt ölçeği için 0.87, öğrenme isteği alt ölçeği için 0.86 ve özkontrol becerileri alt ölçeği için 0.79 olarak hesaplanmıştır. Özyönetimli Öğrenmeye Hazırbulunuşluk Ölçeğinin 52 ve 40 maddelik iç tutarlık güvenilirlik katsayıları açısından birbiriyle benzer değerleri aldığı, 40 maddelik envanterin güvenilirliğinin ve geçerliğinin yüksek olduğu ve mevcut haliyle kullanılmasının uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özyönetimli Öğrenme, Özyönetimli Öğrenmeye Hazırbulunuşluk, Güvenirlilik, Geçerlik

RELIABILITY AND VALIDITY OF SELF-DIRECTED LEARNING READINESS SCALE (SDLRS)

ABSTRACT

The aim of this study is evaluating the validity and reliability of the Turkish version of "Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS)" that was developed by Fisher et al (2001) and adopted it into Turkish. The result of the exploratory factor analysis showed that the factor construct of the adopted scale was very similar to the original scale which had three subscales as self direction, desire for learning and self control skills. It was observed that the subscales and the items in the subscales are identical in both original and adopted form of the scale. Cronbach alpha reliability coefficients for each subscale were 0.87, 0.86, and 0.79 respectively. Additionally, the mean and standard deviation values of factor scores of the adopted scale were calculated with Pearson Product Moment Correlation Coefficient. It was concluded that usage of 40 items of self-directed learning readiness scale is appropriate because of the 40 items of self-directed learning readiness scale has higher reliability and validity and internal reliability coefficients of 52 items and 40 items self-directed learning readiness scales are identical.

Keywords: Self-Directed Learning, Self-Directed Learning Readiness, Reliability, Validity

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Eğitim psikolojisi alanında son 30 yıl boyunca geliştirilen çeşitli öğrenme modelleri ile kişinin kendi bilişsel sürecinin düzenlenmesiyle ilgili bazı sorular ortaya atılmakta ve bu durum eğitim araştırmacılarının dikkatini çekmektedir [1]. Öğrenenlerin özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi de bu konuların içerisinde yer almaktadır. Özyönetimli öğrenme en genel anlamıyla, bireyin kendi öğrenme sürecini yönetmesidir. Öz yönetimli öğrenme için bireyin, öğrenme amaçlarını ve stratejilerini belirlemesi, kaynakların nasıl kullanılacağına ve başarısını nasıl değerlendireceğine yönelik kararlar vermesi, motivasyonunu yönetip sürdürebilmesi gerekir [2, 3]. Öğrencilerin bu süreçleri gerçekleştirebilmesi için, öğretmenin yardımına ve yönlendirmesine ihtiyacı vardır. Öğretmen, öğretim ortamında, öğrencilerin kendi düşüncelerinin farkında olmalarına, stratejik davranmalarına ve motivasyonlarını doğru amaçlara yönlendirmelerine yardımcı olmalıdır [4].

Kuşkusuz öğretmenlerin, öğrencilerin özyönetimli öğrenmelerine katkıda bulunmaları için kendilerinin de bu beceriye sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca, özyönetimli öğrenme becerisine sahip öğretmenlerin, değişen koşullara uygun biçimde yenilenen bilgilere ulaşmalarında ve bu bilgileri kazanımlarında daha başarılı olacakları düşünülebilir. Rowe (2004), öğretmelerin mesleki yeterliklerinin ve performanslarının, özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerini geliştirmede önemli bir etken olduğunu belirtirken [5]; Roberts ve Henson (2000), öğretmenlerin özyönetimli öğrenme becerileri ile öğretime ilişkin performansı, sınıf içinde derse ait kavramları geliştirmek için harcadığı zaman ve risk alma oranları arasında da anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirtmişlerdir [6].

Özdüzenleme üzerinde çalışan psikologlar yetişkinlerin özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerini belirlemeye yönelik çeşitli ölçme araçları geliştirmiştir (Chckering 1964; Guglielmino, 1977; Knowles 1975-1990; Candy, 1991) (Mocker ve Spear, 1982, Akt; Carter, 2004:3) [2]. Yapılan pek çok çalışmada Guglielmino (1977) tarafından geliştirilen özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeğinin (Self-Directed Learning Readiness Scale) sıkça kullanıldığı gözlenmekle beraber bu ölçekle ilgili olarak bazı sorunların olduğunu belirten araştırmacılar bulunmaktadır. Örneğin; Field 1989), ve Candy (1991), sözü edilen aracın güvenilirlik açısından problemleri olduğunu belirtirken, yapı geçerliliği ile de ilgili sorunlarının olduğunu ifade etmişlerdir [7 ve 8]. Bonham (1991) ise, bu araca yönelik olarak, özyönetimli öğrenme hazırbulunuşluk ölçeğinden alınan düşük puanların, özyönetimli öğrenme hazırbulunuşluk düzeyinin düşüklüğü yerine farklı öğrenme çeşitlerinin sevilmediğini gösterdiğini belirtmiştir [9].

Bu eleştiriler çerçevesinde Fisher ve diğerleri (2001) "Self-Directed Learning Readiness Scale" adı verilen (Özyönetimli Öğrenmeye Hazırbulunuşluk Ölçeği/ÖYÖHÖ) ölçeği geliştirmişlerdir. Ölçek, Sydney üniversitesinde hemşirelik lisans eğitiminde görevli öğretim elemanlarının özyönetim, öğrenme istekliliği ve özkontrol becerilerini tespit etmek için üç faktörlü olarak geliştirilmiştir. Fisher ve diğerleri (2001), geliştirdikleri ölçeğin, öğrencilerin özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerini tespit etmede ve değerlendirmede de kullanılabileceğini belirtmişlerdir [10].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Öğretmenin mesleğine özgü nitelikleri kazanmasında ve değişen koşullara uygun olarak çağdaş bilgileri elde etmesinde, özyönetim hakkındaki farkındalığını geliştirmesi ve özyönetimli öğrenme sürecini sürdürmesi büyük bir önem kazanmaktadır. Bu araştırma da Fisher ve

diğerleri (2001), tarafından geliştirilen özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışmalarına yer verilmiştir. Yetişkinler için hazırlanan ölçeğin içinde yer alan ifadeler ve alt ölçekler incelendiğinde öğretmenler üzerinde de kullanılabileceği düşünülmüş ve çalışma sınıf öğretmenleri üzerinde yürütülmüştür. Bu çerçevede ölçek önce Türkçeye çevrilmiş sonra güvenilirlik ve geçerliği saptanmıştır.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Özgün Özyönetimli Öğrenmeye Hazırbulunuşluk Ölçeği (ÖYÖHÖ)'nin Özellikleri (Original Characteristic of Self-Directed Learning Readiness Scale ÖYÖHÖ)

Fisher ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilen Özyönetimli Öğrenmeye Hazırbulunuşluk Ölçeği (SDLRS)'nin İngilizce özgün formu Nurse Education Today (2001)'den elde edilmiştir. Söz konusu özgün ölçeğin iç tutarlılığını ve yapı geçerliliğini belirlemek için Sydney üniversitesi, hemşirelik fakültesinden seçilen 201 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Araştırmacılar daha önceden geliştirilen özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeklerinden seçilen maddelere de yer vererek 93 maddelik bir banka oluşturmuştur. Fisher ve diğerleri (2001) Delphi tekniği ile uzman görüşü alarak 93 maddenin 41'ini elemiştir. Kalan 52 madde üzerinde, genel bir faktörü aramak için Varimax rotasyonu uygulanmıştır. Bu analiz sonrası 10 madde elenmiş ve kalan 42 madde ile temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucu 42 maddelik ölçeğin hem geçerli hem de homojen olduğu belirlenmiştir. Uygulanan faktör analizi sonucu ise maddelerin *özyönetim*, *öğrenme isteği* ve *özkontrol* olarak adlandırılan 3 faktörde toplandığı görülmüştür [10]. Özgün ölçeğin boyutları ve boyutlarla ilgili maddeler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Özgün özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeği'nin boyutları ve maddeler
(Table 1. Dimensions and items of original self-directed learning readiness scale)

Boyutların Adları	Maddeler
Özyönetim	1-13
Öğrenme İsteği	14-27
Özkontrol	28-42

Yukarıda özgün formunun özellikleri açıklanan ölçeğin kullanımı sırasında bireyler ölçekte yer alan her bir ifadeye ilişkin katılma düzeylerini *kesinlikle katılmıyorum(1)*, *katılmıyorum(2)*, *kısmen katılıyorum(3)*, *katılıyorum(4)* ve *kesinlikle katılıyorum(5)* arasında değişen Likert tipi beşli derecelendirme ölçeği üzerinde işaretlemektedirler. Özgün ölçeğin bütününden alınacak en düşük puan 42, en yüksek puan ise 210'dur. Ölçekte yer alan maddelere ilişkin olarak 150 ve daha yüksek puanların özyönetimli öğrenme hazırbulunuşluk düzeyinin yüksek olduğunu gösterdiği belirtilmiştir [10].

3.2. ÖYÖHÖ'nin Dil Eşdeğerliği, Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması (Language Equivalency Study ff Reliability and Validity of Self-Directed Learning Readiness Scale ÖYÖHÖ)

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2006-2007 öğretim döneminde Bursa ilinin Osmangazi, Nilüfer ve Mudanya ilçelerinde bulunan Atatürk, İnönü, Yusuneli Hacı Naciye Kanalmaz, Yeniceabat ve 12 Eylül İlköğretim okullarında görev yapmakta olan 79'u kadın, 51'i erkek

olmak üzere toplam 130 sınıf öğretmeni oluşturulmuştur. Çalışma grubunun okullara, cinsiyete ve mesleki kademe göre dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Çalışma grubunun okullara, cinsiyete ve mesleki kıdemlerine göre dağılımı

(Table 2. Distribution of the sample according to school, gender and professional experience)

		f	%
Okul Adı	Atatürk	5	.12
	İnönü	3	.25
	Naciye Kanalmaz	6	.20
	Yeniceabat	2	.17
	12 Eylül	4	.26
Cinsiyet	Bayan	9	.61
	Erkek	1	.39
Mesleki Kıdem	1 yıl	2	.09
	2-4 yıl	7	.13
	4-6 yıl	4	.26
	6 yıl ve üzeri	7	.52
	Kayıp	2	
Toplam		30	100.0

Alanyazında, bir ölçeğin geçerlik çalışmalarında faktör analizi gibi çok değişkenli analizlerin yapılabilmesi için ulaşılabilecek örneklem büyüklüğü konusunda farklı ölçütler ve görüşler bulunmaktadır. Örneğin Comfrey ve Lee (1992, Akt., Osborne ve Costello, 2004), faktör analizi için örneklem genişliğini; 50-çok küçük, 100- düşük, 200- ortalama, 300- iyi, 500-çok iyi, 1000 ve üstü-ideal olarak sınıflamıştır [11]. Sapnas (2004) ise, 100 kişilik bir örneklem grubunun yeterli olacağını belirtmiştir [12]. Preacher ve MacCallum (2002), ise minimum örneklem büyüklüğünün 100 ile 250 arasında olması gerektiğini belirtmiştir [13]. Bu görüşlerden hareketle, bu araştırmadaki çalışma grubu sayısı ideal olmamakla birlikte yeterli bulunmuştur.

3.3. ÖYÖHÖ'nin Dil Eşdeğerlik Çalışması (Language Equivalency Study of Self-Directed Learning Readiness Scale ÖYÖHÖ)

Dilsel eşdeğerlik çalışması, hem her bir test maddesinin Türkçe'ye çevrilme işleminde bir hata olup olmadığını, hem de her test maddesinin ifade ettiği anlamı ne derece yansıttığını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Mertens'e (1998) göre, ölçme aracını yanıtlayanlar ile ölçeğin dili farklı olduğunda, ölçeğe geri çeviri tekniği ile dil uyarlaması uygulanmalıdır [14]. Dil uyarlamasında bire bir çeviriden kaçınmalı, uygulanacak ülkenin dili, bölgesel ve kültürel özellikleri ve yanıtlayacakların eğitim düzeyi dikkate alınmalıdır (Aktaran; Fer ve Cırık, 2006) [15]. Bu çerçevede dil eşdeğerliliğini sağlamak amacıyla aşağıdaki işlemler yapılmıştır.

- **Çeviri Süreci:** Öncelikle özgün ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasının yapılabilmesi ve kullanılabilmesi için gerekli izin M. Fisher'den elektronik posta yoluyla alınmıştır Ölçekte yer alan maddeler önce, Uludağ Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümünde, İngilizce Anabilim Dalında öğretim görevlisi olarak görev yapan, iki uzman tarafından birbirinden bağımsız olarak İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra Türk dili

konusunda bir uzmandan ölçeğin Türkçe çevirisinin dil bilimi açısından uygunluğu, iki ölçme ve değerlendirme uzmanından ise aracın biçim, madde yapısı ve ölçek noktaları konusunda görüşleri alınmış bu doğrultuda bazı düzeltmeler yapılmıştır. Sonra aynı uzmanlar iki Türkçe çeviriyi karşılaştırmalı olarak inceleyerek tek çeviri haline getirmiştir. Bu süreç sırasında temel alınan ölçüt, Türkçe çevirideki maddelerin özgün dildeki anlamına sadık kalarak, Türkçe anlam bakımından iyi biçimde ifade edilmesidir. Elde edilen Türkçe çeviriyi iki yabancı dil uzmanı, birbirinden bağımsız olarak geri çeviri tekniğiyle İngilizceye çevirmiştir. Sonra aynı uzmanlar iki ayrı İngilizce çeviriyi karşılaştırmalı olarak inceleyerek tek çeviri haline getirmişlerdir. Elde edilen İngilizce çeviri ile özgün ölçek arasında anlam bakımından önemli farklılıklar görülmediğinden, ölçeğin, anadili İngilizce olan kişi tarafından kontrol edilmesine gerek görülmemiştir.

- **İstatistiksel Olarak Dilsel Eşdeğerlik Çalışması:** Özyönetimli Öğrenmeye Hazırbulunuşluk Ölçeğinin dilsel eşdeğerlik çalışması için özgün ölçek ile çeviri ölçek, Uludağ Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü, İngilizce Öğretmenliği Anabilim Dalı 4.sınıf öğretmen adaylarından 30 kişiye iki hafta ara ile uygulanmıştır. Uygulama Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeği'nin dil eşdeğerlik uygulamaları

(Table 3. Language equivalency applications of self-directed learning readiness scale)

Grup Adı	I. Uygulama 2 hafta	II. Uygulama Ara
Uludağ Üniv.	İngilizce	Türkçe

Ölçekte yer alan her madde için, iki ayrı uygulama puanları arasındaki Pearson korelasyon katsayıları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeği'nin İngilizce ve Türkçe formu arasındaki pearson korelasyon katsayısı

(Table 4. Pearson correlation coefficient between English and Turkish form of self-directed learning readiness scale)

Madde No	r	p	Madde No	r	p	Madde No	r	P
1	.32	.09	18	.64	.00	35	.54	.01
2	.45	.01	19	.74	.00	36	.65	.00
3	.29	.10	20	.46	.01	37	.58	.00
4	.52	.01	21	.62	.00	38	.64	.00
5	.50	.01	22	.49	.01	39	.65	.00
6	.73	.00	23	.54	.00	40	.70	.00
7	.64	.00	24	.65	.00	41	.59	.00
8	.75	.00	25	.75	.00	42	.48	.01
9	.67	.00	26	.72	.00	43	.63	.00
10	.51	.01	27	.57	.00	44	.53	.00
11	.53	.01	28	.53	.01	45	.43	.05
12	.49	.01	29	.62	.00	46	.50	.01
13	.61	.00	30	.74	.00	47	.64	.00
14	.71	.00	31	.52	.01	48	.62	.00
15	.49	.01	32	.47	.01	49	.64	.00
16	.74	.00	33	.49	.01	50	.57	.00
17	.68	.00	34	.73	.00	51	.58	.00
						52	.67	.00

p<0.01

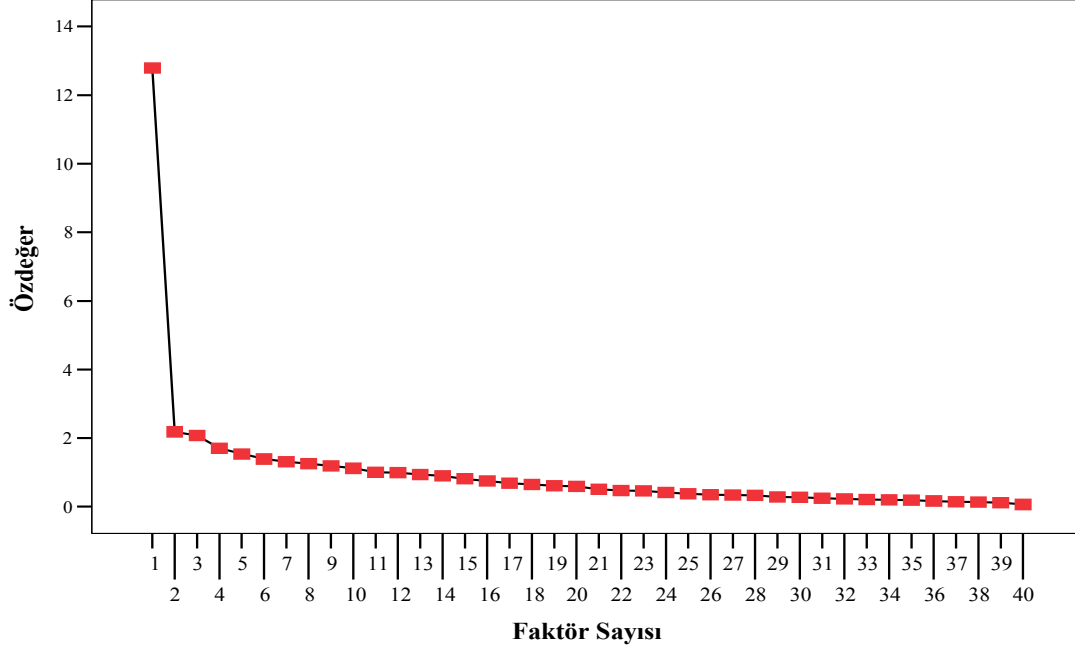
3.4. ÖYÖHÖ'nin Geçerlik Çalışması (Validity Study of Self-Directed Learning Readiness Scale ÖYÖHÖ)

Türkçeye uyarlanan ölçek ile özgün ölçeğin faktör yapısının uygunluğunu belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Ancak, analize geçmeden önce verilerin analize uygunluğu test edilmiştir. Tavşancıl'a (2002) göre, faktör analizinde, örneklemden elde edilen verilerin yeterliliğini belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi yapılmalıdır [16]. Bu test sonucu elde edilen değer 1'e yaklaştıkça mükemmel, .50'nin altında ise yetersiz olarak kabul edilebilir. Araştırmada, verilerin temel bileşenler analizine uygunluğunu belirlemek için yapılan KMO değeri yüksek (.85) çıkmıştır. Ayrıca, verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini belirlemek için Bartlett's testi yapılmış ve elde edilen değer (2821,755, df:780, p:000) de anlamlı bulunmuştur.

Faktör analizi için gerekli önkoşullar sağlandığı için, açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi çok sayıda değişkenden (maddeden), bu değişkenlerin birlikte açıklayabildikleri az sayıda tanımlanabilen anlamlı yapılara ulaşmayı hedefler. Açımlayıcı faktör analizinde, ölçekte yer alan bir maddenin tanımlanacak olan bir faktörde yer alıp almaması, o faktörle olan ilişkisini gösteren yük değerinin yüksek olmasına bağlıdır. Bir faktörle yüksek yük değeri veren maddeler faktörün tanımlandığı yapıyı ölçen maddeler olarak adlandırılır. Madde faktör yük değerinin genellikle 0.45 ve daha yüksek olması istenmektedir. Ayrıca birlikte faktör yük değeri 0.30 olan maddeler de ölçekte tutulabilir [17]. Bu araştırmada bir maddenin bir faktörde yer alması için yukarıda belirtilen temel ilkeler dikkate alınmıştır.

Bu çerçevede Türkçe ölçekten elde edilen verilerle madde toplam korelasyonlarına bakılmış ve değerleri.30'dan düşük olan 1-2-9-11-16-17-18-31-37-41-44-48. maddelerin özyönetimli öğrenme hazırbulunuşluk düzeyini ayırt edici özelliklere sahip olmadığından ölçekten çıkartılarak, toplam 40 madde üzerinden yapı geçerliğinin hesaplanmasına karar verilmiştir. Önemli faktör sayısına karar vermek için Şekil 1'de sunulan çizgi (Scree) grafik incelenmiştir.

Şekil 1'deki çizgi grafiği incelendiğinde, ivmeli bir kırılma olduğu gözlenmiştir. Bu durum ölçeğin genel bir faktöre sahip olabileceğini göstermektedir. Büyüköztürk'e (2002) göre grafikteki yüksek ivmeli, hızlı düşüşler önemli faktör sayısını verir [18]. Bu durum, ölçeğin üç faktörlü olabileceğini düşündürmüştür. Bunun üzerine faktör döndürme tekniği uygulanmıştır. Dik ve eğik döndürme yaklaşımlarından dik döndürme, dik döndürme tekniklerinden ise varimax ve equamax sosyal bilimler için uygundur. Her iki teknik de maddelerin yük değerini bir faktörde 1'e, diğerinde ise 0'a yaklaştırmayı amaçlar. Böylece faktörler, kendileriyle yüksek ilişki veren maddeleri bulur ve maddeler daha kolay yorumlanır [17]. Bu görüşlere dayalı olarak, ölçeğin birbirinden ilişkisiz faktörlere ayrışması için çeşitli faktör döndürme teknikleri denenmiş ve kolay yorumlanabilir sonuca Varimax dik döndürme tekniği ile ulaşılmıştır. Teknik, maddelerin üç faktöre dağılmasını sağlayacak şekilde uygulanarak bulgular Tablo 5'de gösterilmiştir.

Şekil 1. ÖHÖYÖ'nün faktör çizgi grafiği
(Figure 1. (Factor linear graphics for ÖHÖYÖ))

Tablo 5. Kırk maddelik Özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeği'nin varimaks döndürme sonrası faktör değerleri
(Table 5. Factor values of 40 items self-directed learning readiness scale after varimaks rotation)

Faktör 1			Faktör 2			Faktör 3		
Özdeğer=15.73			Özdeğer=2.26			Özdeğer=2.07		
Varyans=15.16			Varyans=13.93			Varyans=13.53		
MN	OV	YD	MN	OV	YD	MN	OV	YD
m36	.67	.74	m50	.59	.67	m42	.70	.77
m35	.59	.73	m47	.52	.66	m38	.61	.74
m23	.55	.70	m46	.54	.64	m6	.59	.71
m21	.62	.70	m10	.35	.54	m40	.52	.62
m13	.38	.58	m52	.45	.53	m4	.48	.59
m32	.55	.56	m27	.31	.51	m25	.49	.59
m22	.47	.56	m29	.27	.50	m39	.55	.56
m19	.29	.49	m51	.39	.50	m43	.42	.53
m33	.44	.49	m30	.34	.49	m24	.44	.48
m34	.36	.48	m49	.32	.47	m45	.35	.41
m14	.31	.47	m7	.43	.46	m12	.37	.40
m20	.34	.45	m28	.35	.43			
m15	.17	.28	m26	.32	.43			
			m5	.21	.41			
			m3	.15	.38			
			m8	.22	.36			

MN: Madde no   OV: Ortak varyans   YD: Faktör yük değeri
Açıklanan Varyans;
Faktör-1 %15.7   Faktör-2 %13.9,
Faktör-3 %13.5,   Toplam : %42.5

Tablo 5'e göre ÖYÖHÖ üç faktörlüdür. Önemli olarak belirlenen faktörlerden birincisi ölçeğe ilişkin toplam varyansın %15.7'sini, ikinci faktör %13.9'unu, üçüncü faktör ise %13.5'ini açıklamaktadır. Üç faktör toplam varyansın %42.5'ini açıklamaktadır. Varimax dik döndürme tekniği ile .28'in üzerinde faktör yüküne sahip maddelerin faktörlere dağılması sağlanmıştır. Faktör döndürme sonrasında, ölçeğin birinci faktörünün 13 maddeden, ikinci faktörünün 16 maddeden, üçüncü faktörünün ise 11 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Birinci faktörde yer alan maddelerin faktördeki yük değerleri .28 ile .74 arasındadır. Faktör yük değerinin .45 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüdür. Ancak uygulamada az sayıda madde için bu değer .30 a kadar indirilebilir [17]. Bu görüşlere göre,ölçekte .28 yük değerine sahip olan 15. madde, .30 yakın bir değer olduğu için çıkartılmamıştır. İkinci faktörde yer alan maddelerin faktördeki yük değerlerinin .36 ile .67 arasında, üçüncü faktörde yer alan maddelerin faktördeki yük değerlerinin ise .40 ile .77 arasında değiştikleri görülmektedir. Bu sonuçlar orjinali Fisher ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilmiş olan özgün ölçeğin yapı geçerliği sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Fisher ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilen özgün ölçeğin faktörlerine maddelerin içerikleri dikkate alınarak isimler verildiğinden aynı faktör isimleri bu araştırmada da kullanılmıştır [10]. İlk faktörde yer alan maddelerin tümünün (13 madde) özyönetimi (ÖY), ikinci faktörde yer alan maddelerin tümünün (16 madde) öğrenme istekliliğini (Öİ) ve üçüncü faktörde yer alan maddelerin tümünün de (11 madde) özkontrol becerilerini (ÖB) ölçtüğü söylenebilir.

3.5. ÖYÖHÖ'nin Güvenirlik Çalışması (Reliability Study of Self-Directed Learning Readiness Scales ÖYÖHÖ)

ÖYÖHÖ'nin alt ölçeklerindeki maddelerin ölçtükleri özellikler açısından kişileri ayırt etmede ne kadar yeterli olduklarının belirlenmesi, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları (item-total correlation) ile incelenmiştir. Ölçeğin iç tutarlık güvenirliliği (internal consistency reliability), maddelerin benzeşiklik düzeyini ve maddelerin ölçmek istediği yapının ayrışıklığını belirlemek için ise Cronbach's alpha katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo 6. Özgün ve Türkçeleştirilmiş özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeği'nin alt ölçek güvenirlik değerler (Table 6. Sub-scale reliability values of original and Turkish version self-directed learning readiness scales)

Alt Ölçekler	Madde No (40 Maddelik ÖYÖHÖ)	$\alpha 1$	$\alpha 2$	r1	r2
1.Özyönetim	13,14,15,19,20,21 ,22,23,32,33,34,3 5,36	85	87	.30- .55	.42- .68
2. Öğrenme istekliliği	3,5,7,8,10,26,27, 28,29,30,46,47,49 ,50,51,52	84	86	.30- .57	.36- .63
3.Özkontrol becerileri	4,6,12,24,25,38,3 9,40,42,43,45	83	79	.33- .56	.52- .66
$\alpha 1$: 52 maddelik özgün ölçeğin Alpha değerleri				r1: 52 maddelik ölçeğin madde toplam korelasyonu	
$\alpha 2$: 40 maddelik ölçeğin Alpha değerleri				r2: 40 maddelik ölçeğin madde toplam korelasyonu	

Tablo 6'da görüldüğü gibi, 3 faktörlü ve 52 maddelik özgün ölçeğin alpha katsayısı .83 ile .85 arasında değişmektedir. 40 maddeye indirilen Türkçe ölçeğin alpha katsayısı ise .79 ile .87 arasında değer almıştır. Bir ölçeğin tutarlık derecesi, güvenilirlik katsayısı bire yaklaştıkça yükselir, sıfıra yaklaştıkça düşer [19-22]. Likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek güvenilirlik katsayısı bire yakın olmalıdır [23]. Bu açıklamalara dayalı olarak, toplam ölçek ve alt boyutlara yönelik elde edilen Cronbach alfa değerlerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 6'da alt faktörler temel alınarak yapılan madde-toplam korelasyon sonuçları incelendiğinde, özgün ölçeğin alt ölçek korelasyon katsayısı .30 ile .57 arasında değer alırken, Türkçeleştirilmiş ölçeğin, alt ölçeklerinin korelasyon katsayıları .36 ile .68 arasında değişmiştir. Tüm değerler istatistiksel olarak anlamlı ($p=.01$) bulunmuştur.

Bu istatistiklere ek olarak, Türkçeleştirilmiş 40 maddelik ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliğini test etmek için, her alt ölçek için madde-toplam korelasyonuna bakılmıştır. Tablo 7'de Türkçeleştirilmiş ÖYÖHÖ'deki her madde için, ortalama, standart sapma, standart hata ve madde-toplam korelasyonu sunulmuştur.

Tablo 7. Türkçeleştirilmiş özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeği'nin maddelerin ortalama, standart sapma ve madde toplam korelasyonu değerleri

(Table 7. Means, standard deviations and item total correlation values of Turkish version of self-directed learning readiness scales)

MN	X	H	S	1*	MN	X	H	S	1*
m3	4.27	08	92	24	m28	.96	07	79	52
m4	3.98	07	75	53	m29	.12	06	70	36
m5	4.03	07	79	39	m30	.82	07	87	49
m6	4.05	08	86	60	m32	.31	06	75	68
m7	4.09	07	75	51	m33	.41	06	69	58
m8	4.08	07	81	37	m34	.25	07	84	50
m10	4.00	06	76	48	m35	.58	05	55	58
m12	4.23	06	75	55	m36	.55	05	62	67
m13	4.52	06	76	47	m38	.30	06	74	59
m14	4.10	07	87	49	m39	.20	06	71	65
m15	4.18	06	77	38	m40	.22	07	87	59
m19	4.48	05	66	42	m42	.22	06	76	66
m20	4.26	06	68	52	m43	.23	06	73	54
m21	4.55	05	59	62	m45	.32	06	73	52
m22	4.62	05	59	56	m46	.10	06	69	63
m23	4.52	06	67	50	m47	.18	05	65	60
m24	4.53	06	72	56	m49	.28	07	81	42
m25	4.45	06	67	53	m50	.29	06	70	63
m26	3.82	08	97	49	m51	.31	06	70	54
m27	3.90	08	98	44	m52	.18	06	77	53
N=130					r1: Madde toplam				
X: Ortalama					korelasyonu.				
SH: Standart hata					*: Maddelerin tamamı 0.01				
SS: Standart sapma					düzeyinde anlamlıdır.				

Tablo 7' incelendiğinde, ölçeğin her bir maddesi ile alt ölçekten alınan puanlar arasındaki madde-toplam korelasyon katsayılarının .24

ile .68 arasında değiştiği görülmektedir. Tüm değerler istatistiksel olarak anlamlı ($p=0.01$) bulunmuştur.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ (DISCUSSION AND CONCLUSION)

Özgün Özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk ölçeğinin Türkçeleştirilmesi amacıyla yapılan bu araştırmada, ölçeğin İngilizce ve Türkçe formları arasındaki tutarlılığını belirlemek için Pearson korelasyon katsayısı bulguları incelenmiş ve ölçeğin iki uygulaması arasındaki tutarlılığın kabul edilebilir düzeyde olduğu ve formlarda dil eşdeğerliğinin sağlandığı şeklinde yorumlanmıştır.

ÖYÖHÖ'nin açımlayıcı faktör analizi sonuçları incelendiğinde Fisher ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilen özgün ölçeğe çok yakın bir faktör yapısının ortaya çıktığı görülmektedir. Üç faktörlü bir yapıdan oluşan özgün ölçeğin yapısıyla bu araştırmadan elde edilen bulgular karşılaştırıldığında üç faktördeki maddelerin tam olarak örtüştüğü söylenebilir.

Faktörler arasındaki korelasyonlar ise genel olarak birbirleri ile ve diğer faktörlerle yüksek ve pozitif ilişkili olup anlamlı çıkmıştır. Herhangi bir ölçekte, 0.20 üstü korelasyon değeri alan maddeler kabul edilebilir, 0.30 üstü değerler ise iyi düzeyde değerlendirilir. Ayrıca, kesin bir kural olmamakla birlikte, ölçeğin toplanabilirlik özelliği için madde-toplam korelasyonlarının negatif olmaması beklenir [21 ve 15]. Yukarıda belirtilen referanslar doğrultusunda ÖYÖHÖ'nin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının da, diğer bir deyişle iç tutarlık değerlerinin de yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. ÖYÖHÖ'nin açımlayıcı faktör analizi bulguları ile ÖYÖHÖ'nin açımlayıcı faktör analizi ile belirlenen faktör yapısı incelendiğinde, faktörlere anlamlı isimler kolaylıkla verilmiştir. Belirlenen faktör sayısı ölçeğin özgün yapısıyla aynı olduğu ve içerik olarak faktörlerin farklılaşmadığı görülmüştür. Bu haliyle Türkçeleştirilmiş ÖYÖHÖ, özyönetim, öğrenme istekliliği ve özkontrol becerileri olmak üzere üç faktörlü bir yapıdan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa değerleri alt ölçekler için 0.79 ile 0.87 arasında değişmiştir. Bu değerlerin ölçeklerin özgün formu için bulunan alfa değerlerine oldukça yakın olduğu gözlenmiştir. Birbiriyle yüksek ilişki gösteren maddelerden oluşan ölçeklerin alpha katsayısı yüksek olur. Likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek güvenilirlik katsayısı 1'e yakın olmalıdır [23]. Bu açıklamalara dayalı olarak, toplam ölçek ve alt boyutlara yönelik elde edilen Cronbach alfa değerlerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Türkçeleştirilmiş ÖYÖHÖ'nin güvenilirlik katsayıları dikkate alındığında, güvenilir olarak ölçen bir anket olduğunu düşündürmektedir. ÖYÖHÖ'nin özgün 40 maddelik formu ile ve Türkçeleştirilmiş 52 maddelik iç tutarlık güvenilirlik katsayıları açısından birbiriyle benzer değerleri alması nedeniyle de mevcut haliyle kullanılmasının uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Ülkemizde özellikle, öğretmenlerin özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesine yönelik geliştirilmiş bir ölçek bulunmaması nedeniyle, uyarlaması yapılan bu ölçeğin öğretmenlerin hem hizmet öncesi eğitimlerine, hem de hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunması beklenmektedir. Bu nedenle Türkçeye uyarlaması gerçekleştirilen ÖYÖHÖ'nin alanda yeni yapılacak araştırmalara kaynak teşkil edeceği de düşünülmektedir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Puustinen, M. and Lea, P., (2001). Models of Self-Regulated Learning: A Review. *Scandinavian Journal of Educational Research*, Cilt:45, Sayı:3:, ss: 269- 286
2. Carter, McN., (2004). Strong Value of Self-Directed Learning in the Workplace: How Supervisors and Learners Gain Leaps in Learning. Erişim Tarihi[08.02.2007], [<http://www.mapnp.org/library/trngdev/>]
3. Hwang Young, S. and Gorrell, J., (2001). [30.05.2007]. Young Children's Awareness of Self-Regulated Learning (SRL), Educational Research Association [http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/recordDetail?accno=ED451942 - 20k](http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/recordDetail?accno=ED451942-20k)
4. Kennedy, G., Petrovic T., Judd T., Lawrence J., Dodds A., Delbridge L., and Haris, P., (2000). The Personal Learning Planner: A Software Support Tool for Self Directed Learning. University of Melbourne, AUSTRALIA. Erişim tarihi [23.03.2007].
5. Rowe, B.W., (2004). A Case Study Of The Influence Of Teacher Efficacy And Readiness For Self-Directed Learning On The Implementation Of A Growth-Oriented Teacher Performance Appraisal Process In One School District, , Ph.D. University of Ottawa Canada, Proquest-Dissertation Abstract. NR01753. ss: 1-2.
6. Roberts, J.K. and Henson, R.K., (2000). Self-Efficacy Teaching And Knowledge Instrument For Science Teachers: A Proposal For A New Efficacy Instrument. Mid-South Educational Research Association. 17-19, November 2000. Southwestern 28 th, Bowling Green, ss:1-27
7. Field, L., (1991). Guglielmino's Self-directed Learning readiness Scale: Should it continue to be used? *Adult Education Quarterly*, cilt:39, Sayı:3, ss:125-129.
8. Candy, P.C., (1991). Self-Direction for Lifelong Learning: A Comprehensive Guide to Theory and Practice, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, CA.
9. Bonham, L.A., (1991). Guglielmino's Self-directed Learning Readiness Scale: What does it measure? *Adult Education Quarterly*, Cilt:1, Sayı:2, ss: 92-99.
10. Fisher, M., King, J., and Tague, G., (2001). Development of a self-directed learning readiness scale for nurse education, *Nurse Education Today*, Cilt:21, Sayı:7,ss: 516-525.
11. Osborne, J.W. and Costello, A.B., (2004). Sample Size And Subject To Item Ratio In Principal Components Analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*. c.9: 11. [http://PAREonline.net/getvn.asp? v=9&n=11](http://PAREonline.net/getvn.asp?v=9&n=11). Erişim tarihi [12.04.2008].
12. Sapanas, K.G., (2004). *Journal Of Nursing Scholarship*. c. 36. s. 1: 4. blackwell-synergy.com. Erişim tarihi [03.08.2004].
13. Preacher, K.J. and MacCallum, R.C., (2002). Exploratory Factor Analysis In Behavior Genetics Research: Factor Recovery With Small Sample Size, *Behavior Genetics*, Cilt:32, Sayı:2, ss: 153-161.
14. Mertens, D.M., (1998). *Research Methods In Education And Psychology: Integrating Diversity With Quantitative And Qualitative Approaches*, Sage Publications, London.
15. Fer, S. and Cırık, İ., (2006). Öğretmenlerde Ve Öğrencilerde, Yapılandırıcı Öğrenme Ortamı Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması Nedir? *Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi (Edu 7)*, Cilt:2, Sayı:1.
16. Tavşancıl, E., (2002). *Tutumların Ölçülmesi Ve SPSS İle Veri Analizi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

17. Büyüköztürk, Ş., (2003). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizleri El Kitabı. Pegem Yayıncılık, geliştirilmiş 3. Baskı, Cantekin Matbaası, Ankara.
18. Büyüköztürk, Ş., (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegem-A Yayıncılık, Ankara.
19. Bryman, A. and Cramer, D., (1997). Quantitative Data Analysis With SPSS For Windows: A Guide For Social Scientists, Routledge, New York.
20. Tekin, H., (1996). Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme. Yargı Yayınları, Ankara.
21. Turgut, M.F., (1997). Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme Metodları. Gül Yayınevi, Ankara.
22. Yıldırım, C., (1999). Eğitimde ölçme ve değerlendirme, ÖSYM Yayınları, Ankara.
23. Altun, S. ve Erden, M., (2006). Öğrenmede Motive Edici Stratejiler Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi (Edu 7), Cilt:2, Sayı:1.